

prvým soudem, že se postoupení zažalované pohledávky Lvem H-em žalující bance stalo jen na oko, že Lev H. neobdržel od žalobkyně postupní valutu, že se postup stal jen za tím účelem, aby Lev H. mohl ve sporu vystoupiti v úloze svědka. Žalovaný tvrdil dále, že žádná vážná banka nepřijme postup takových pohledávek a že žalobkyně vede tento spor na útraty svědka Lva H-a. O tom nabídl důkaz dopisem ze dne 14. října 1926, nacházejícím se v rukou žalobkyně, vzájemnou korespondencí H-a s bankou a slyšením stran, v odvolacím spise též svědkem Františkem K-em, prokuristou žalující banky. První soud zjistil na základě výpovědi svědka Lva H-a, že tento postoupil žalobní pohledávku žalobkyni ke súčtování na jeho kontu, nezabýval se však otázkou, zda postup pohledávky byl míněn opravdově, vážně (§ 869 obč. zák.), či toliko na oko (§ 916 obč. zák.), jak bylo žalovaným namítnuto. Žalovaný vytknul v odvolání tento nedostatek jako neúplnost řízení. Odvolací soud odbyl tuto výtku větou, že prý jest nerozhodno pro otázku pasivní legitimace žalovaného ke sporu, zda se postup opírá o právní důvod a o jaký právní důvod se opírá, a projevil právní názor, že námitka, že postup postrádá právního odůvodnění, by příslušela nanejvýše H-ovi jako postupiteli proti žalobkyni jako postupníci, a že jest se zřetelem k tomu důkazní thema nerozhodným. Z tohoto právního názoru vyplývá, že odvolací soud přehlédl změnu, která byla učiněna § 103 třetí dílčí novelou na doslovu § 916 obč. zák. Podle tohoto doslovu jest nicotným projev vůle, jenž byl učiněn na oko k druhému s jeho souhlasem. Třetí osoba, jíž se dotýká jednání na oko a kterou zkracuje, může odhaliti pravý obsah ujednání a žádati, by jednání to platilo i proti ní podle svého pravého obsahu, podle své pravé podstaty. Nicotnost jednání na oko může tedy uplatniti i osoba třetí, nikoli jen postupitel proti postupníku, jak mylně vyslovil odvolací soud (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Bylo proto povinností nižších soudů, by se zabývaly touto námitkou žalovaného a připustily a provedly důkazy nabídnuté o ní před prvním soudem.

Čís. 8462.

Byla-li věc prodána s výhradou vlastnictví prodatele až do zaplacení kupní ceny s tím, že ji kupitel pojistí, a ujednáno, že kdyby nastal pojistný případ dříve, než bude kupní cena úplně zaplacená, případně pojistný peníz prodateli, jest oprávněn nárok prodatelův proti úpadkové podstatě kupitelově, zabral-li správce úpadkové podstaty do úpadkové podstaty pojistný peníz, mající své zvláštní označení.

(Rozh. ze dne 15. listopadu 1928, Rv I 573/28.)

Žalobce prodal Ottmaru S-ovi automobil za 26.500 Kč, vyhradiv si k automobilu vlastnictví až do úplného zaplacení kupní ceny. Ottmar S. měl automobil pojistiti a kdyby nastal pojistný případ před úplným zaplacením kupní ceny, měl připadnouti pojistný peníz žalobci. Ottmar

S. zaplatil žalobci 10.000 Kč, automobil po té se rozbil, na pozůstalost po Ottmaru S-ovi byl vyhlášen úpadek a do úpadekové podstaty byl zaplacen pojistný peníz 23.000 Kč. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na úpadekové podstatě Ottmara S-a vyplacení pojistného 23.000 Kč.

Procesní soud prvního stupně uznal podle žaloby. Odvolací soud vyhověl odvolání žalované potud, že zamítl žalobu ohledně 11.000 Kč a uznal žalovanou povinnou zaplatiti žalobci jen 12.000 Kč.

Důvody: Co se týče právního posouzení věci, přidává se odvolací soud k právnímu názoru prvního soudu potud, že vzhledem na nespornou smlouvu stran, že auto až do úplného zaplacení kupní ceny zůstane vlastnictvím žalobce a vzhledem na zjištěnou další úmluvu, že nastane-li pojistný případ před úplným zaplacením kupní ceny, pojišťovací částka připadne žalobci, žalobci přísluší proti úpadekové podstatě zesnulého Ottmara S-a, které pojišťovací suma za poškozené auto v částce 23.000 Kč byla vyplacena, ohledně této částky vylučovací právo podle § 44 konk. ř. ovšem jen do výše nezaplacené dosud pohledávky z kupní ceny za auto. Je bez pochyby, že, kdyby auto bylo ještě v majetku úpadekové podstaty Ottmara S-a, příslušel by žalobci vzhledem na vyhradu vlastnictví proti úpadekové podstatě ohledně auta vylučovací nárok podle § 44 konk. ř. Jelikož však auto před vyhlášením úpadku bylo nehodou zničeno a odškodné 23.000 Kč, které připadá na poškozené auto z pojistky uzavřené S-em, bylo vyplaceno úpadekové podstatě, zastupuje tato částka, která je v majetku úpadekové podstaty, auto a tvoří proto proti úpadekové podstatě vzhledem na zjištěnou úmluvu, která se stala mezi žalobcem a Ottmarem S-em, že pojišťovací částka připadne žalobci, cizí majetkový předmět, který se dostal do jejího vlastnictví, který nespadá do společné úpadekové podstaty pozůstalosti po Ottmaru S-ovi a neslouží k uspokojení úpadekových věřitelů, nýbrž tvoří odškodňovací částku připadající v první řadě žalobci jako postiženému pojišťovací škodou. V důsledku toho musí žalobci býti přiznán vylučovací nárok ohledně oné částky ve smyslu § 44 konk. ř., jak by mu byl přiznán ohledně samotného auta. Jelikož však podle vlastních údajů žalobcových úmluva ohledně pojištění auta zněla v tom směru, že pojišťovací částka připadne žalobci, nastane-li pojišťovací nehoda v čase, kdy kupní cena za auto nebude ještě úplně zaplacená, nelze jinak vykládati smluvní úmysl, než že pojišťovací částka v takovém případě připadne žalobci ve výši, do níž v této době není kupní cena ještě zaplacená. V důsledku toho může býti přiznán žalobci vylučovací nárok ohledně částky pojišťovací 23.000 Kč, která je v rukou žalované, jen v tomto rozsahu. Jelikož pohledávka kupní ceny žalobce, když nastala pojišťovací nehoda vzhledem k tomu, že Ottmar S. složil na auto závdavek 10.000 Kč, vybývala jen se zbytkovou částkou, mohl býti nárok žalobcův na pojišťovací částku jen tímto částečným penízem uznán po právu. Jest ovšem beze sporu, že podle dohody v případě, kdyby Ottmar S. nezaplatil zbytek kupní ceny 16.500 Kč do 1. srpna 1925, měl žalobce volbu prohlásiti zálohu 10.000 Kč za propadlou jako litkup, v ostatním považovati koupi za rozvázanou a žádati vrácení vozu ve stavu předání

nebo trvati na zaplacení kupní ceny i s bankovními úroky. Žalobce uplatňuje vydání celé pojišťovací částky 23.000 Kč proti žalované s ohledem na toto smluvní ujednání tím, že notifikoval dne 31. srpna 1925 žalované straně placení, které se nestalo, a současně jí sdělil, že prohlásil závdavek 10.000 Kč za litkup, a žádá odstoupení pojišťovací částky v plné výši. Avšak žalobní nárok není v tomto rozsahu oprávněn a první soud mu v tomto rozsahu vyhověl neprávem. Neboť, ježto podle shora zjištěné ústní dohody v případě havarie auta před úplným zaplacením kupní ceny pojišťovací částka má připadnouti žalobci samozřejmě jen ve výši nezapraveného zbytku kupní ceny, když pak auto dne 28. června 1925, před splatností zbytku kupní ceny 16.500, utrpělo nehodu, vznikl tím pro žalobce jen nárok na vydání vyplaceného pojistného v částečné výši 16.500 Kč a nemohl také ještě podle písemné úmluvy obdržený závdavek prohlásiti za propadlý jako litkup a také neměl nárok na nezapravený zbytek kupní ceny převyšující část pojišťovací, ježto v době nehody Ottmar S. se zaplacením zbytku kupní ceny nebyl v prodlení a poněvadž žalobce žalobní nárok proti žalované může odvozovati jen z ústní úmluvy, týkající se pojištění, v níž nebylo předvídáno propadnutí závdavku. Přiřčení části pojišťovací sumy převyšující zbytek kupní ceny znamenalo by neodůvodněné obohacení žalobce. Z nároku příslušejícího jen žalobci v důsledku toho, co bylo dříve řečeno, na vydání částky 16.500 Kč, musí se však odečísti trosky poškozeného auta. Při ústním odvolacím jednání udaly obě strany souhlasně, že trosky auta byly vydány žalobci a že měly ceny 4.500 Kč. Jest jasné, že tento peníz se musí odečísti z nároku žalobce 16.500 Kč, neboť zbytek pohledávky kupní ceny na 12.000 Kč byl snížen a jelikož žalobce, jak shora uvedeno, má jen potud nárok na vydání pojišťovací ceny, která je v rukách žalované, pokud se tato kryje s opravdu vybývajícím pohledávkou kupní ceny. Bylo tudíž žalobu s částkami 6.500 Kč a 4.500 Kč, dohromady tedy s částkou 11.000 Kč, zamítnouti, naproti tomu v ostatním odvolání nevyhověti a napadený rozsudek, pokud vyhovuje žalobnímu žádání ohledně části per 12.000 Kč potvrditi.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalované.

D ů v o d y:

Neopodstatněny jsou výtky proti napadenému rozsudku s hlediska dovolacího důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s. Mezi žalobcem jako prodátelem a Ottmarem S-em jako kupitelem bylo umluveno, že auto, prodané s výhradou vlastnictví až do úplného zaplacení, Ottmar S. pojistí proti ohni a proti jiným škodám a že, kdyby nastal pojištěný případ dříve, než kupní cena bude úplně zaplacená, pojištěná suma připadne žalobci. Měla se tudíž v tomto případě pojištěná suma státi žalobcovým vlastnictvím právě tak, jakoby jinak bylo jeho vlastnictvím prodané, ale ještě nevyplacené auto, a měla tedy pojištěná suma v tomto případě, jenž nesporně nastal, již podle úmluvy nastoupiti na místo zničeného auta, jak správně uznal odvolací soud. Jelikož správce úpadkové pod-

staty pojištěnou sumu do úpadkové podstaty zabral (sb. n. s. čís. 6674) a vyplacené peníze jako pojištěná suma měly zvláštní označení a svou individualitu tudíž neztratily (sb. n. s. čís. 6962), byl napadený rozsudek ohledně částky 12.000 Kč potvrzen právem. K vývodům dovolání, pokud nejsou vyřízeny již tím, co uvedeno, se podotýká, že netřeba zkoumati, jak by se věc byla měla, kdyby úpadce, správně snad Ottmar S., při úrazu autem nebyl přišel o život, an tento případ nenastal, že podle zjištěného obsahu smlouvy žalobce neměl nároku na postoupení pojištěné sumy, nýbrž na její vydání, a že odvolací soud otázkou, zda pojištěná suma nastoupila na místo zničeného auta již podle zákona, se vůbec neobíral, a to právem, když se tak stalo již podle sjednané úmluvy.

Čís. 8463.

Směnečný zákon ze dne 13. prosince 1927, čís. 1 sb. z. a n. na rok 1928.

Ustanovení § 107 (4) směn. zák. předpokládá, že směnky, o nichž se tam mluví, byly vystaveny platně.

Ustanovení § 3 čís. 7 směn. zák. nepůsobí zpět.

Směnka, na niž se nevztahuje nový směnečný zákon, jest neplatnou, není-li v ní udáno jen jediné platební místo.

(Rozh. ze dne 15. listopadu 1928, Rv I 1306/28.)

Ve směnce, vydané dne 2. ledna 1928 s dnem splatnosti 31. března 1928, byla uvedena dvě různá bydliště směnečníků, aniž udáno zvláštní platební místo. Platební příkaz na základě této směnky procesní soud první stolice k námitkám žalovaných zrušil, ježto směnka jest vzhledem k předpisům směnečného řádu ze dne 25. ledna 1850, čís. 51 ř. zák. neplatnou, obsahující dvě různá bydliště směnečníků. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Pro rozsouzení sporu jest po právní stránce rozhodnou především otázka, zdali podstatné náležitosti žalobní směnky jest posuzovati podle ustanovení směnečného řádu ze dne 25. ledna 1850, čís. 51 ř. zák., či podle ustanovení zákona směnečného ze dne 13. prosince 1927, čís. 1 sb. z. a n. na rok 1928. Není sporným, že žalobní směnka byla vydána dne 2. ledna 1928, že jest v ní udán čas, kdy má býti placeno, na den 31. března 1928 a že jsou v ní uvedena dvě různá bydliště směnečníků, ale není udáno zvláštní místo platební. Nový směnečný zákon nabyl účinnosti dne 10. dubna 1928 a podle § 107 (4) vztahují se jeho ustanovení o právu směnečném, o jeho zachování a ztrátě také na směnky, které po účinnosti tohoto zákona dospějí, třebas byly před ní vystaveny. Ustanovení § 107 (4) směn. zák. předpokládá však, že směnky, o nichž